

A Nagy Háború mobilja

Prológus: A HM HIM Fotóarchívumában találtunk egy fotót a **10. hadsereg legkisebb szikratávíró készülékéről**, majd a NET-en rábukkantam a felhasználását ismertető eredeti cikkekre 1915-ből¹, szerző nélkül és eredeti helyesírással. Kiderült, hogy a könnyen szállítható és tábori körülmények között is használható berendezést a Telefunken-társaság „Tornisterstation” (**Hátizsákállomás**) néven forgalmazta. Az alábbiakban „leporolva” közöljük:

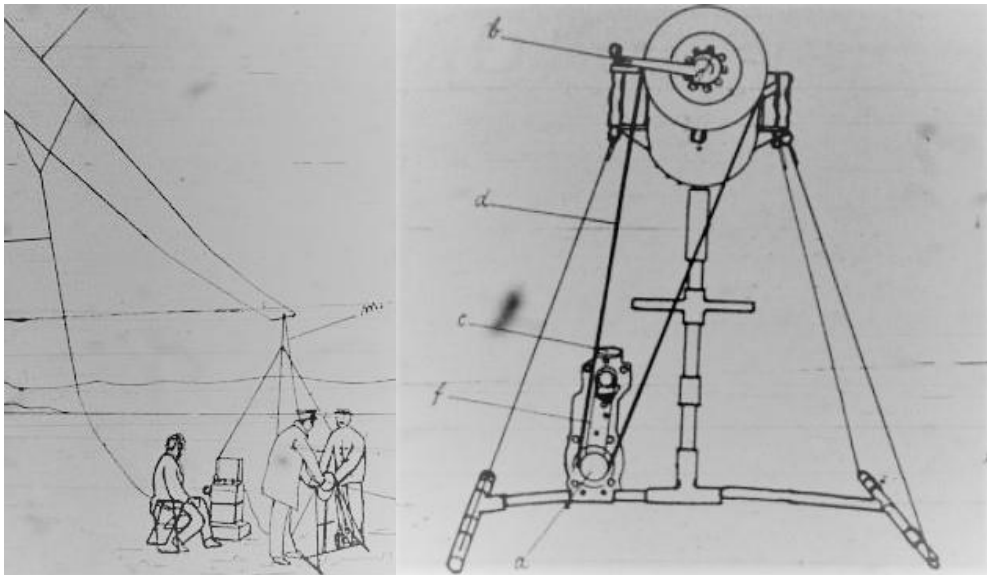
A hátizsákállomást könnyű szállíthatóság teszi alkalmassá arra, hogy a felderítők és biztonsági szolgálat is sikerrel használja. Nagyobb gyalogos járőrök, előőrs csapatok, kisebb partra szálló tengerész-különítmények munkáját nagyban elősegíti, megkönnyíti. Segítségével állandóan összeköttetésben maradhatnak a csapattal. Észlelteket idővesztés nélkül azonnal továbbíthatják a felsőbb parancsnokságokhoz. Hatástávolsága 25-50 km.

A készülék egy adó-vevő berendezésből áll, a melyekhez még vezetékek (antenna, ellensúly, kifeszítők, összekötő kábelek...) tartóállványok és a szállításhoz szükséges eszközök is tartoznak. Az adó számára az energiát egy kis-generátor szolgáltatja, melyet két ember egyenletesen, kézzel hajt. Az aktuális fordulatszámot, tachométer mutatja. A generátor és tartozékai könnyen szétszedhetők. Pár perc alatt hátizsákba téve, két szíjjal vállra véve kényelmesen szállíthatók. Maga az adó-vevő készülék kb. 20 kg súlyú, így a gyalogos csapatok háti borjújának súlyát sem éri el.

A 10. hadsereg legkisebb szikratávíró készüléke HTM-90346

A vevő 250-1200 m-es hullámok vételére alkalmas. Az antenna áramkörébe iktatott detektor jelzi a bejövő jel szintjét. Adásnál a detektor helyére a generátor kerül. Ekkor az antenna is átkapcsolódik. Az adóállomás: nagyfeszültségű transzformátorból, kondenzátorból, szikraközből, primertekercsből, variométerből áll. Utóbbival állítható be az adás hullámhossza. Ennek pontos ellenőrzésére egy hangjelzőkészülék szolgál, míg a vevőkészülék hibátlan működését az áramkörbe iktatott elektromos csengőnek megszólalása jelzi.

Az antenna és az ellensúly is két szál azonos hosszúságú bronzdrótból áll. A két drótot két darab 1.8 m-re széthúzható acélcső tartja egymástól távol. A bronzdrótokat az acélcsővektől tojásalakú porcelánszigetelők választják el. A készülékhez csatlakozó levezetősodrony úgy az antennából, mint az ellensúlyból, azok középső részéből indul ki.

Az antennát és ellensúlyát két darab, egyenkint 9 m magas fémállvány között lehet kifeszíteni. A két állványt oly ügyesen össze lehet egymásba tolni, hogy az egész 1,5 m hosszú és 9 kg összsúlyú lesz. Szíjjal ellátott vászonzsákba rakva, mint a fegyver a vállra akasztható. Az antennát, ellensúlyt és a több alkotóelemet egy fonott kosárba lehet csomagolni, melyet vízhatlan szövet borít és szíjakkal a hátra vehető. A teljes állomásnak: adó-vevővel, antennával, ellensúllyal, állványokkal és minden egyéb szükséges eszközökkel az összsúlya 100 kg. Felállításához csekély hely kell. Elég egy tisztás vagy út, melynek hosszával párhuzamosan az antenna felállítható. Sőt az antennát szükség esetén két fa közé is könnyűszerrel ki lehet feszíteni.

Mobil tábori rádióállomás az olasz harctéren HTM-11529

Az egész állomás jól begyakorolt legénységgel 15 perc alatt üzembe helyezhető. Egy 10 percig tartó adási periódusnál két katonának az elektromos áram termelése egy cseppet sem megerőltető. Ily módon állandó üzemben tartása sem okozhat nagyobb gondot. Rossz időben sátrat is lehet az állomás fölé húzni. A sátoralkotórészek hordozására ilyen esetben azonban plusz egy ember okvetlenül szükséges. Így a sátorral is felszerelt teljes állomás üzemeltetésére összesen hat ember szükséges.

Budapest, 2020. szeptember 15.

Dr. Horváth László Ferenc

Jegyzet:

---

¹ Háti zsákban hordozható szikratávíró-berendezés. 1915-március. in: www.huszadikszazad.hu